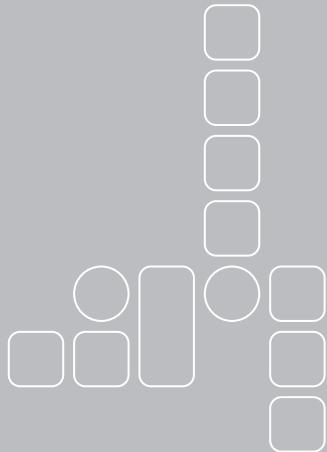
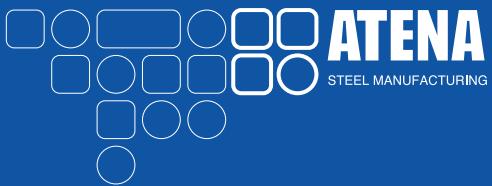

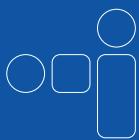
HSS TUBES AND JUNCTIONS

بررسی مقاطع HSS
و اتصال مرتبط در سازه‌های فولادی

مطالب مندرج در این دفترچه برگرفته از آیین نامه های معتبر داخلی و بین المللی طراحی سازه های فولادی است که شامل آیین نامه AISC-360-16، CIDECT AISI-Cold Formed Steel Design ساختمان و آیین نامه ۲۸۰۰ ایران می شود که توسط تیم فنی و مهندسی شرکت فولادگستر آتنا مشکل از اساتید برتر دانشگاهی و صنعتی در حوزه ساختمان گردآوری شده است. امید است که این مطالب راهگشای مهندسین و طراحان گرامی قرار گیرد.

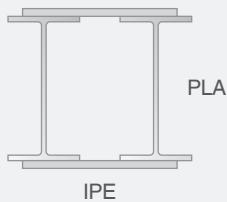
INTRODUCTION

در طراحی سازه‌های فلزی در ایران به خصوص ساختمان‌های مسکونی، عمدتاً، چندگزینه مطرح می‌باشد که در اینجا سعی براین است که به بررسی معایب تعدادی از آن‌ها پرداخته و در انتهای با معرفی مقاطع HSS تولید شده به روش مدرن صنعتی که می‌تواند جایگزین مناسبی برای تعدادی از این مقاطع مرسوم باشد و معایب ذکر شده را نداشته باشد در جهت ارتقاء سطح کیفی سازه‌های فلزی کشور عزیزمان گامی جدی برداریم.

مشاهدات عینی و آماره‌انشان می‌دهد که از بین مقاطع متعددی که جهت استفاده به عنوان یک عضو فشاری (ستون) می‌توان انتخاب نمود؛ ستون‌های دوگانه Box، قوطی، مقطع اشکل و صلبی ساخته شده بسیار مرسوم بوده و در برخی از پروژه‌های خاص مقاطع HE نیز (خصوصاً در پروژه‌های صنعتی) کاربردهای ویژه‌ای دارد.

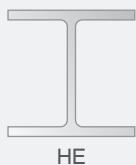
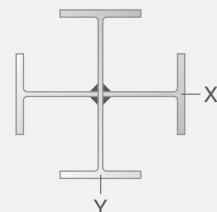
در ادامه به معایب تعدادی از این مقاطع مرسوم در مقایسه با مقاطع HSS تولید شده به روش مدرن صنعتی اشاره خواهیم کرد.

TYPES OF TUBE

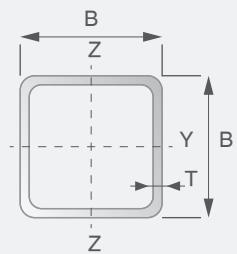
مقطع مرکب 2IPE

مقطع صلیبی

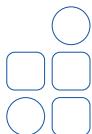

مقطع بال پهن

باکس با ورق

HSS تولیدی به روش صنعتی

DISADVANTAGES

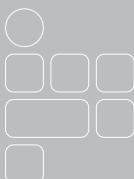
معایب مقاطع باکس ساخته شده از ورق:

از جمله ایرادات عمدۀ مقاطع باکس ساخته شده با ورق به صورت دستی، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

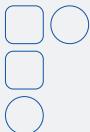
- بالابودن در صدخطای انسانی و درنتیجه کاهش میزان اعتماد پذیری سازه.
- زمان تولید بیشتر.
- افزایش نیروی کار مورد نیاز.
- هزینه تولید بالاتر.
- تنفس پسماند قابل توجه به علت جوشکاری زیاد.
- بالابودن حجم ضایعات بلا استفاده.

TO BE MOST
VALUED
BY THOSE
WHO
MOST VALUE
BRANDS

THINK SMART BEFORE YOU START

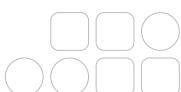
معایب استفاده از مقاطع مرکب:

اغلب ستون هایی که در صنعت ساختمان ایران استفاده می شود، از مقاطع باکس ساخته شده از ورق یا مقاطع مرکب هستند. اینکه چرا تاکنون از مقاطع مرکب در ستون ها استفاده می شده است دلایلی دارد که در زیر شرح داده شده است:

- عدم دسترسی به IPB یا HSS بصورت تولید داخلی.
- افزایش سطح مقطع ستون در صورتی که مقاطع نورد شده سطح مقطع لازم را نداشته باشند.
- اجرای سریع تر و آسان تر مقاطع مرکب نسبت به ستون های ساخته شده از ورق.

به معایب مقاطع باکس ساخته شده از ورق اشاره شد. حال می خواهیم به ایرادات مقاطع مرکب اشاره ای داشته باشیم. توصیه می شود از مقاطع دوبل در قاب خمشی به دلایل ذیل استفاده نشود:

- کمانش موضعی خصوصا در محل اتصالات.
- تردد سنون به علت جوشکاری زیاد.
- کارگاهی بون ساخت مقاطع دوبل و عدم رعایت ضوابط مندرج در نقشه.
- مطابق آیین نامه مبحث دهم مقررات ملی ساختمان ایران، استفاده از ستون های دوبل در قاب خمشی متوسط به شرطی مجاز است که خمش حول محور با مصالح باشد و در قاب های خمشی ویژه نیز به طور کل مجاز نمی باشد.
- در قاب های مهاربندی در محل اتصال گاست پلیت به ستون نیز امکان وقوف کمانش موضعی زیاد است.

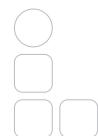
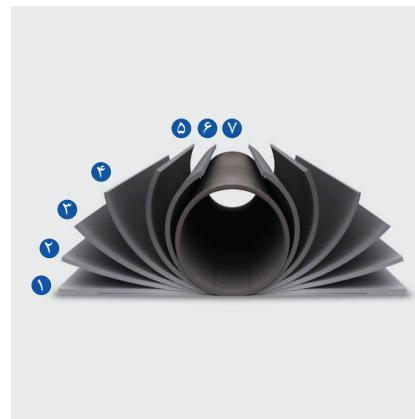
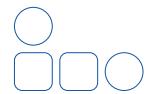

HSS MANUFACTURE

روش تولید HSS:

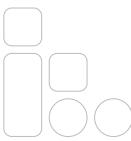
تبدیل ورق فولادی به مقاطع سازه‌ای تو خالی (HSS) در روش نورد سرد به چندین روش مختلف انجام می‌شود که در زیر اشاره‌ای به یکی از به روزترین و بهینه‌ترین روش‌های تولید این مقاطع شده است:

در این روش، ورق صاف فولادی (۱) در امتداد محور طولی به طور پیوسته در طی یک پروسه‌ی نورد سرد فرم داده می‌شود تا به تیوب با مقطع گرد تبدیل شود. این عمل با حرکت دادن ورق از میان مجموعه‌ای از غلتک‌ها (۲-۶) انجام می‌شود. لبه‌های ورق (۷) در مجاورت هم قرار می‌گیرند و به سیله‌ی جوش القایی بافرکانس بالایا چوشکاری تماсی حرارت داده می‌شوند و لبه‌های اثر چوشکاری در یکیگر فرو می‌روند تا یک جوش طولی پیوسته بدون نیاز به اضافه کردن فلز پرکننده (الکترود) به وجود بیاید. سپس درز جوش (۸) خنک می‌شود و در انتهای با عبور از یک سری غلتک‌های سایزینگ در طی یک پروسه‌ی نورد سرد دیگر به مقاطع گرد (۹)، مربع (۱۰) یا مستطیل (۱۱) سایز شده تبدیل می‌شود.

ALWAYS BE
RESPONSIBLE
FOR
THE SAFETY
OF YOURSELF
AND
OTHERS

INDUSTRIAL MODERN HSS

HSS تولید شده به روش مدرن صنعتی:

HSS صنعتی پروفیل فولادی با سطح مقطع توخالی است که دارای هندسه بسته، بدون گوشه‌های تیز و با ظاهری جذاب می‌باشد. این مقطاع به دلیل تولید صنعتی، نسبت به مقطاع سنتی دستساز هم از نظر کیفیت جوش و هم از نظر اعوجاج و رواداری، از کیفیت به مراتب بالاتری برخوردارند.

طبقه‌بندی مقطاع HSS:

مقاطع HSS به لحاظ روش فرم دهی به دو نوع گرم نورد و سرد نورد تقسیم‌بندی می‌شوند. مقطاع HSS سردنورد نسبت به نوع گرم‌نورد، دارای مقاومت تسلیم و نهایی بیشتری می‌باشد و این مسئله در گوشه‌های مقطع قابل ملاحظه‌تر است. این موضوع به دلیل عملیات سرد و پدیده سخت‌شدنی کرنشی در منحنی رفتاری فولاد است.

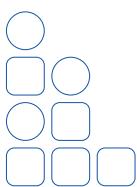
همچنین این مقطاع به لحاظ هندسی به دو نوع جدار نازک و جدار ضخیم تقسیم‌بندی می‌شوند. مقطاع HSS سردنورد عموماً تا ضخامت ورق ۴ میلیمتر به عنوان جدار نازک و برای ضخامت ورق بیشتر از ۴ میلیمتر به عنوان جدار ضخیم طبقه‌بندی می‌شوند. مزیت مقطاع HSS جدار ضخیم نسبت به جدار نازک این است که این مقطاع در سازه‌های فولادی می‌تواند نقش سازه‌ای داشته باشند. مقطاع گرد جدار ضخیم مورد مصرف سازه‌های صنعتی و عمرانی می‌باشند و مقطاع مربعی و مستطیلی جدار ضخیم به عنوان مقطاع کششی و فشاری سیلون و یا تیرهای خمشی مورد استفاده قرار می‌گیرند. مقطاع جعبه‌ای فولادی سردنورد (HSS) به علت دارا بودن مقاومت و پایداری خوب و وزن مناسب در طراحی و ساخت سازه‌های مختلف ساختمانی و صنعتی و در کشورهای مختلف جهان مصرف وسیعی دارند. کاربرد این نوع مقطاع در سازه‌های فولادی باعث کاهش قابل توجه عملیات جوشکاری و ساخت و همچنین سرعت عمل در ساخت و اجرای سازه می‌شود. لازم به ذکر است که مقطاع HSS تولیدی شرکت فولادگستر آتنا از نوع سردنورد جدار ضخیم می‌باشد.

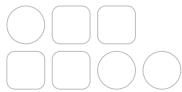

مزایای مهم HSS مدرن صنعتی:

مقاطع HSS صنعتی نسبت به مقاطع سنتی ذکر شده مزایای بی‌شماری دارد که در زیر به چند مزیت مهم آن اشاره می‌کنیم:

- نسبت مقاومت به وزن بیشتر.
- مقاومت پیچشی ۲۰۰٪ برابر نسبت به مقاطع با جان بازنده مقاطع IPE.
- ایده‌آل‌ترین گرینه برای ستون به دلیل برابری شعاع ژیراسیون در دو جهت.
- کیفیت بالای جوش به دلیل استفاده از جوش ERW که نیازی به الکتروندارد ندارد.
- ساخت سازه‌های سبک‌تر و عملکرد بهتر در مقابل زلزله.
- ظاهری زیباتر در ساخت سازه‌های اکسپوز.
- امکان تولید مقاطع در طول دلخواه بر اساس نیاز مشتری و محدودیت‌های ترافیکی.
- امکان استفاده از HSS در مقاطع CFT.
- سطح رویه کمتر آنها نسبت به مقاطع باز، باعث کاهش مصرف رنگ و همچنین تغییر کردن راحت‌تر می‌شود.
- مقاطع HSS علاوه بر حل مشکلات فنی مقاطع دوبل خصوصاً کمانش موضعی در محل اتصالات، از لحاظ اقتصادی باعث کاهش هزینه حدود ۲۰٪ درصدی سازه به تناسب سیستم باربر جانبی مورد استفاده می‌شوند.

HSS APPLICATION

کاربرد مقاطع HSS سرد نورد در سازه های فولادی:

- مقاطع HSS سرد نورد را می توان در قاب های ساده، قاب های خمشی متواسط و قاب های خمشی ویژه، خرپاها و تیرهای ویرندیل با رعایت الزامات آین نامه های مربوطه به کاربرد.
- همچنین این نوع مقاطع گزینه های بسیار مناسبی جهت طراحی و ساخت سازه های صنعتی و سازه های بزرگ دهانه می باشند.

A STEP AHEAD

مقاطع CFT (مقاطع HSS پر شده با بتن):

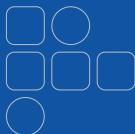
ستون های CFT ستون های پرشده با بتن (Concrete Filled Tube) هستند که دارای خصوصیات ویژه از جمله مقاومت کششی بالا، شکل پذیری بالا و ظرفیت جذب انرژی بالامی باشند. علاوه بر افزایش قابل توجه ویژگی های سازه ای، ستون های CFT می توانند زمان ساخت را به مقدار قابل توجهی کاهش دهد. تحقیقات مختلفی راجع به ستون های CFT در سال های اخیر صورت گرفته است.

CFT BENEFIT

مزایای ستون CFT:

- افزایش مقاومت در یک مقطع با ابعاد ارائه شده مشخص در مقایسه با موارد مشابه.
- افزایش سختی که منجر به کاهش لاغری و افزایش مقاومت در برابر کمאנش می شود.
- ستون های بتی روکش دار، مقاومت خوبی در برابر آتش دارند.
- مقاومت در برابر خوردگی در ستون های روکش دار، مزایای قابل توجه اقتصادی هم در برابر سازه های فولادی خالص و هم بتن آرمه دارد.
- دو سطح مقطع همسان با بارها و مقاومت های خمشی متفاوت را می توان با فولاد با ضخامت های متفاوت، بتن مقاوم شده یا بتن آرمه تولید کرد. این امر این امکان را به ما می دهد تا ابعاد بیرونی ستون در مقابل تعداد طبقات ساختمان ثابت بماند، بنابراین منجر به ساده شدن ساخت و معماری می شود.
- کارآمدی در ساخت سازه های بلند.
- عدم نیاز به قالب در بتون ریزی.

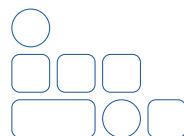
QUALITY IS
TRULY
MATTER TO
PROFESSIONALS

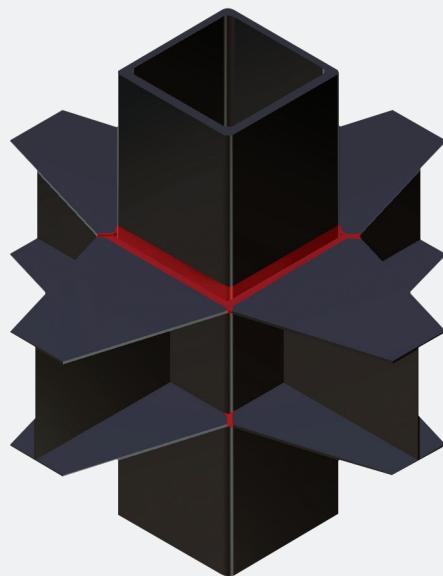
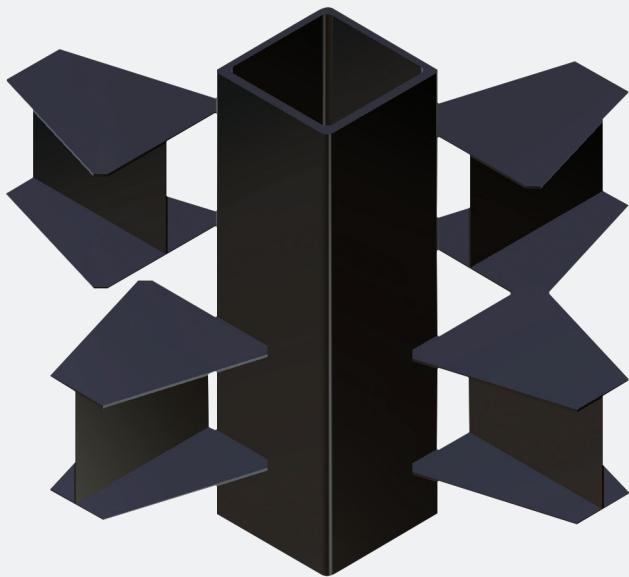
HSS JUNCTION

اتصالات سازه‌ای متداول برای مقاطع HSS :

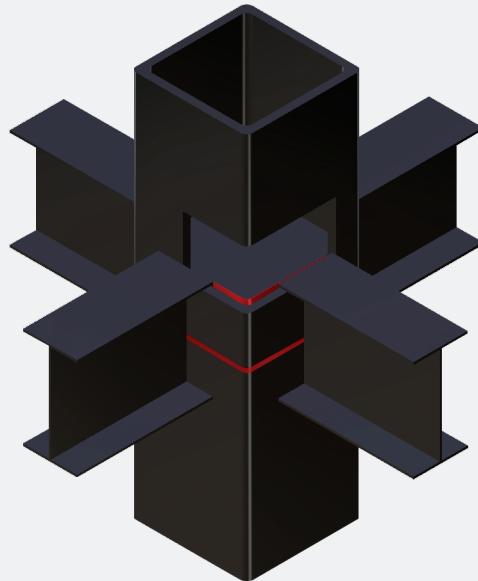
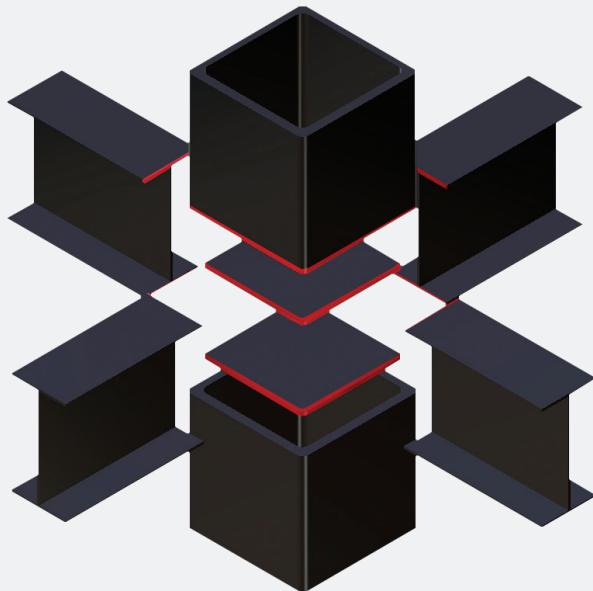
کاربرد اتصالات مفصلی همانند اتصالات رایج می‌باشد اما در مورد اتصالات خمشی از اتصالات ارایه شده توسط آین‌نامه CIDECT (International Committee for the Development and Study of Tubular Structures) که مورد تایید آین‌نامه فولاد آمریکا (AISC) نیز هست استفاده می‌شود.

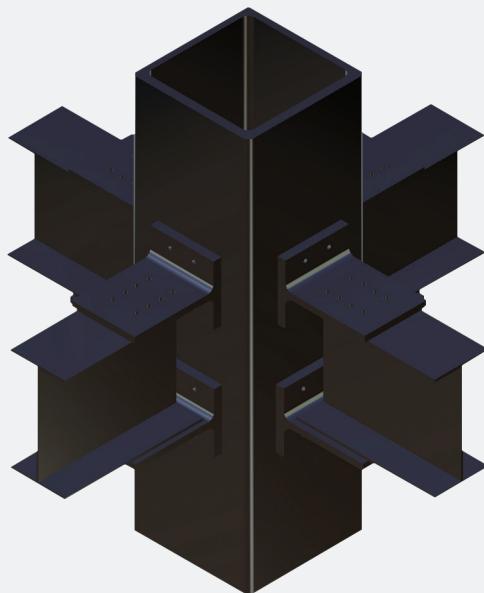
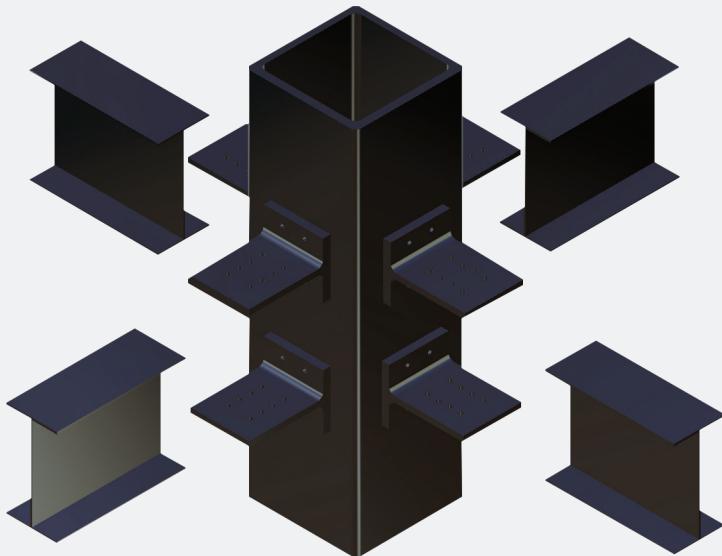
اتصال OUTER DIAPHRAGM

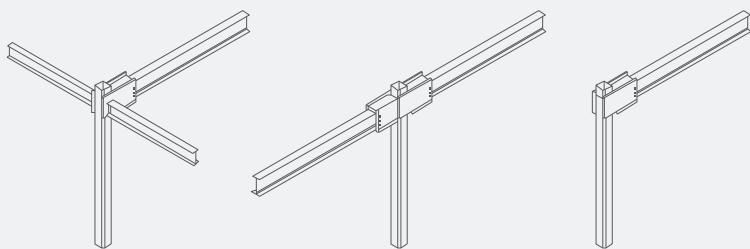
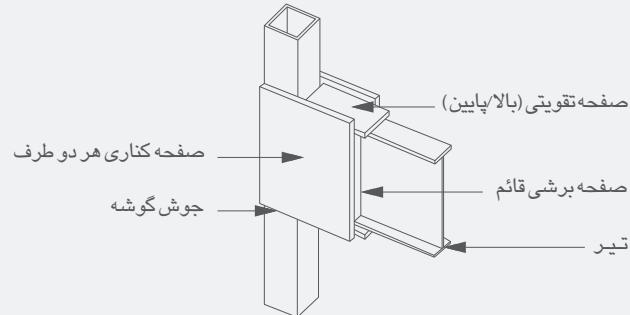
اتصال INNER DIAPHRAGM

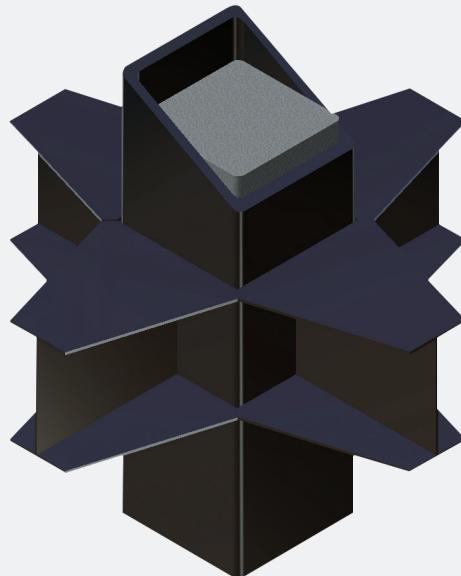
BOLTED JOINT (Hyper Frame™) اتصال

SIDE PLATE اتصال

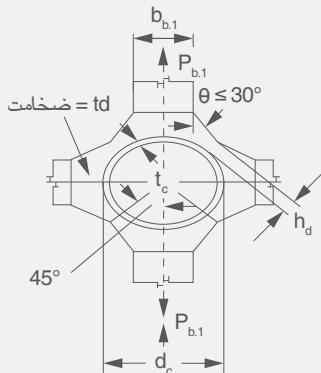

CFT اتصال مربوط به سازه‌ی

نمونه‌ای از محاسبات مربوط به اتصالات خمی

شکل دیافراگم خارجی

$$P_{b,f}^* = 19.6 \left(\frac{d_c}{t_c} \right)^{-1.54} \left(\frac{h_d}{d_c} \right)^{0.14} \left(\frac{t_d}{t_c} \right)^{0.34} \left(\frac{d_c}{2} \right)^2 f_{c,y}^*$$

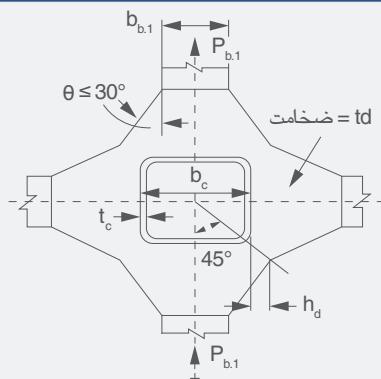
معادله مقاومت نهایی:

$$14 \leq \frac{d_c}{t_c} \leq 36 \quad 0.05 \leq \frac{h_d}{d_c} \leq 0.14 \quad 0.75 \leq \frac{t_d}{t_c} \leq 2.0 \quad \theta \leq 30^\circ$$

بازه مورد استفاده:

$f_{c,y}$ مقاومت تسلیم مصالح ستون، $P_{b,f}$ بار محوری در بال کششی یا فشاری

شکل دیافراگم خارجی

$$P_{b,f}^* = 3.17 \left(\frac{t_c}{b_c} \right)^{2/3} \left(\frac{t_c}{b_c} \right)^{2/3} \left(\frac{t_c + h_d}{b_c} \right)^{1/3} b_c^2 f_{d,u}^* \frac{b_c / 2 + h_d}{t_d} \leq \frac{240}{\sqrt{f_{d,y}}}$$

معادله مقاومت نهایی:

$$17 \leq \frac{b_c}{t_c} \leq 67 \quad 0.07 \leq \frac{h_d}{b_c} \leq 0.4 \quad 0.75 \leq \frac{t_d}{t_c} \leq 2.0 \quad \theta \leq 30^\circ$$

بازه مورد استفاده:

$f_{d,y}$ مقاومت تسلیم مصالح دیافراگم، $P_{b,f}$ مقاومت نهایی تنش مصالح دیافراگم، $f_{d,u}$ بار محوری در بال کششی یا فشاری

FINAL WORD

بررسی مزیت های کاربرد HSS در سازه های فولادی و الزمات طراحی لرزه ای:

در این صورت بر اساس ضوابط آیین نامه های AISC و AISI تنش مجاز طراحی برای آنها حد جاری شدن ورق مصرفی ($F_y = F_c$) در نظر گرفته می شود.

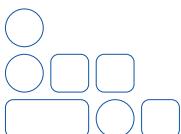
در بحث طراحی لرزه ای منطبق با آیین نامه طراحی ساختمان ها در برابر زلزله - استاندارد ۲۸۰۰ ایران- مقاطع HSS سردنورد می توانند در سازه های LSF و سیستم های شامل قاب های ساختمانی با اتصالات ساده در صورت داشتن دیوارهای پرشی بتن آرمه ویژه و یا متوسط، مهاربندی واگرای ویژه فولادی و یا مهاربندی همگرای ویژه فولادی تارتفاع $Hm=50m$ (شانزده طبقه) مورد استفاده قرار گیرند. همچنین در صورت استفاده از این مقاطع در قاب های خمشی فولادی متوسط در صورت طراحی اتصالات گیردار کمربندی نیز می توانند در ساختمان های تارتفاع پنجاه متر ($Hm=50m$ شانزده طبقه) مورد کاربرد قرار گیرند.

استفاده از مقاطع HSS سردنورد در قاب های خمشی ویژه در صورت تعییه مکانیزم مستهک کننده انرژی (E.D.M) و یا به عبارتی قابلیت ایجاد مفصل پلاستیک و تامین شکل پذیری بدون ایجاد کهانش موضعی در سایر نقاط قاب بلامانع است.

مقاطع HSS سردنورد می توانند در طراحی مقاطع مرکب بتن فولادی نیز مورد استفاده قرار گیرند و در این صورت طرفیت ستون مرکب طراحی شده به نحو قابل توجهی افزایش می یابدو کاهش قابل توجهی در وزن فولاد مصرفی نتیجه می شود.

به طور کلی سازه های فولادی دارای مزیت های ویژه ای نسبت به سایر سازه ها می باشد. سبکی وزن، سرعت عمل اجرا، اتصالات قابل اطمینان تر و نسبت بالاتر مقاومت به وزن از مشخصه های قابل توجه این نوع سازه ها می باشد. مقاطع قوطی شکل (Hollow Structural Section) به علت داشتن شکل هندسی مقاوم تر که ناشی از ممان اینرسی بیشتر نسبت به دو محور و همچنین دارا بودن ممان اینرسی قطبی (پیچشی) و شعاع ژیراسیون بزرگتر است، از نظر اقتصادی نسبت به مقاطع مرکب تیرآهنی ساخته شده از دو یاسه نیم رخ بسیار مفروض به صرفه ترند. این نوع مقاطع در مقایسه با مقاطع جعبه ای (Box) ساخته شده از تیر ورق که از عملیات بر شکاری، موتناژ و جوشکاری قابل توجهی برخوردار نند نیز بسیار باصره ترند. مقاطع HSS به علت طرفیت فشاری و خمشی قابل توجه جهت طراحی و ساخت ستون ها، تیرستون ها، قاب های خمشی، خرپاها و تیرهای ویرندیل کارایی ویژه ای دارند و مورد توجه مهندسین محاسب و طراحان معماری و سازه ای می باشند. از آنجا که تولید مقاطع HSS گرم نورد بعلت لزوم استفاده از روش های تزریقی (اکستروژن) با مشکلات و محدودیت های زیادی همراه است، استفاده از مقاطع HSS سردنورد که از نورد و شکل دهی سرد ورق فولادی تولید می شوند متدائل تر و فرآگریدر است. بر اساس اصل افزایش مقاومت ناشی از کار سرد که مبتنی بر افزایش حد جاری شدن مقطع پس از شکل دهی سرد است، طرفیت باربری و خمشی مقاطع HSS سردنورد بیشتر از نوع گرم نورد می باشد.

مقاطع HSS جدار ضخیم در طراحی و ساخت سازه های کوتاه مرتبه و بلند مرتبه و همچنین طراحی و ساخت سازه های صنعتی و پل سازی مصرف وسیعی دارند و به سهولت مقاطع جعبه ای (Box) تیورقی جوشی می شوند. مقاطع HSS جدار ضخیم دارای مقاومت بسیار خوبی در برابر کهانش موضعی می باشند و هرچه ضخامت جداره آن ها بیشتر می شود، ضریب عرض موثر آنها (ρ) نسبت به یک میل می کند و ضریب عرض موثر برابر یک ($\rho=1$) موید تامین شرایط مقطع فشرده برای آنها است.

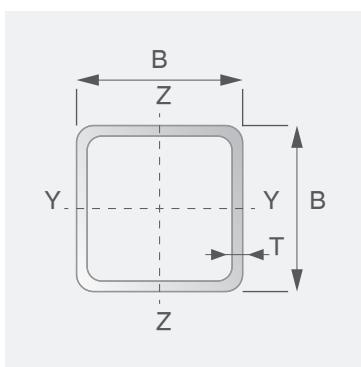

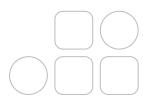
جداول محاسباتی و اجرایی سازه‌های فولادی

SQUARE TUBE

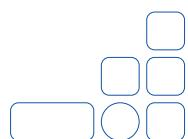
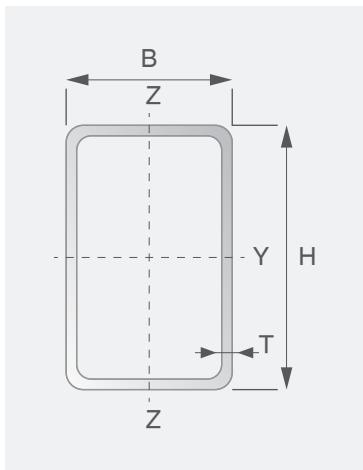
مقطع مربع

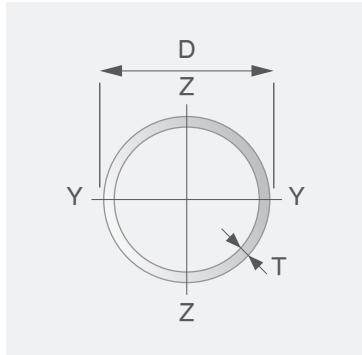
RECTANGLE TUBE

قطع مستطيل

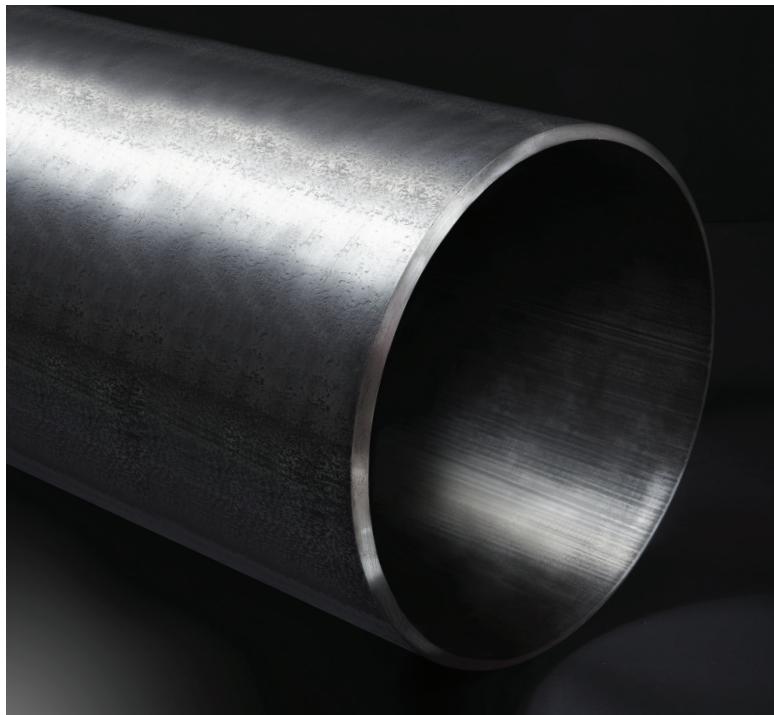

CIRCLE TUBE

مقطع دائريه

www.fgatena.com

این دفترچه‌ی راهنمای، با همکاری تیم فنی "شرکت فولادگستر آتنَا" جهت استفاده‌ی مهندسین طراح و سازه و دیگر دست‌اندرکاران صنعت ساخت و ساز تهیه شده است. هدف این مجموعه مقایسه و بررسی اجمالی مقاطع سازه‌ای مختلف مرسوم مورد استفاده در کشور با مقطع سازه‌ای HSS تولید شده به روش مدرن صنعتی است.

گردآورندگان امیدوارند با تهیه و ارائه این مجموعه و موارد مشابه گامی مهم در جهت بهبود و ارتقاء سطح کیفی سازه‌های در کشور عزیزمان بردارند.